

Mikor lett várossá Szentendre?

Városunkba látogató idegeneknek gyakran feltűnik, hogy Szentendre kis lélekszáma ellenére, városias jellegű település, emeletes házak,

városiasan beépített utcások jellemzőek a központi részre, A legutóbbi népszámlálási adatok szerint Szentendre hazánk egyik legkisebb városi jellegű települése, jelenleg mintegy 10 000 lakossal. A városi cím nem mai keletű,, több mint négyszáz évvel ezelőtt nyerte el Szentendre a

büszke városi címet. Hazánk legrégebbi mai értelemben vett város lakó népéhek, a rómaiaknak uralma alatt Szentendrén ugyan városias jellegű település alakult ki, a római jog szerint azonban a katonai tábor és a hozzátartozó polgári település nyerte a városi címet.

A magyar honfoglalás után az Árpádok korában Szentendre csak falusias település maradt. Első említése 1146-ból maradt ránk. A középkori oklevelek többször megemlékeznek Szentendre faluról, illetve Szentendre falváról. Utoljára 1539-ben szerepel mint falu az oklevelekben, mikor is Zápolya János király 'Szentendre falu bírját egy bizonyos panasz kivizsgálására. rendeli. Ez az időpont úgy látszik, a település életében jelentős lehetett, 1540-ben Ferdinánd, az ellenkirály például itt adja ki egyik rendeletét is. A belső pártharcok következtében a két uralkodó között — Habsburg Ferdinánd és Zápolya János — megosztott ország zavaros időket élt át, hiszen az igazi ellenség, a török, már az ország fővárosát, Budát fenyegette. Ebben a zavaros helyzetben az egyik félnek tett szolgálatáért nyerhette el Szentendre a városi címet. Hogy melyik király — Ferdinánd, vagy János — jutalmazta meg a település lakóit, nem tudhatjuk. Az időpontra is csak következtetni tudunk, 1539-ben ugyanis, mint említettük, Szentendre még falu volt, egy 1562-ből származó török összeírás viszont már városnak említi.

Egy 1539 és 1541 (ekkor foglalta el Budát és vele együtt valószínűleg Szentendrét is a török) közötti időben nyerte el Szentendre a városi rangot. Ekkor vehették fallal körül a települést, hiszen a zavaros idők feltétlenül megkövetelték a biztonságot nyújtó városfal építését, Ennek a falnak a maradványait sikerült a közelmúltban a városháza környékén megtalálni.

Az újdonsült város nem sokáig örülhetett a városi címmel járó kiváltságoknak, rövidesen török uralom alá került, s a pusztulás lett úrrá falai között. A török háborúk utáni szerb betelepüléskor megtartotta városi címét, a város ügyeit magisztrátus intézte, melynek élén négy praetor — előljáró — állt. 1872-ben az új közigazgatási törvény alapján rendezett tanácsú várossá alakult s felszabadulás után pedig a tanácsi törvény járási jogú várossá emelte Szentendrét. Mint látjuk, Szentendre városi rangja hosszú múltra tekinthet vissza s hogy ez a rang ne csak cím legyen, a város mai fejlesztése igyekszik pótolni az elmaradásokat, az utcák kövezése, a vízhálózat és a világítás bővítése, a lakóházak tatarozása stb. mind-mind az igazi várossá fejlődést szolgálja.

Soproni Sándor

(Pest Megyei Hírlap, 1961. január 7.)

Szerb és dalmát farsang

Este — úgyszintén a pomázi művelődési házban farsangi műsort szervezett a szerb klub. A műsorba a pomázi nemzetiségi együttes, a szentendrei Vujicsics együttes lép föl, s húzza majd később a talpalávalót hajnali 4 óráig.

Nemzetiségi farsangi bált rendez a szentendrei Dalmatin Brat (Dalmát Baráti Köri is a Pest megyei Művelődési Központban, hétfőn este.

(Pest Megyei Hírlap, 1978. február 25.)